

فصلنامه علمی - تخصصی فرهنگ پژوهش

شماره ۴۰، زمستان ۱۳۹۸، ویژه علوم سیاسی

هدف و غایت حرکت انقلاب اسلامی و اهمیت شکل‌گیری دولت اسلامی با توجه به اندیشه مقام معظم رهبری

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۸/۲۵

تاریخ تأیید: ۹۸/۱۱/۱۲

سیداحمد کشفی

چکیده

انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ به رهبری امام خمینی (ره) به وقوع پیوست. پس از رحلت امام خمینی (ره) در سال ۱۳۶۸، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبری این انقلاب را به عهده گرفته و با ادامه راه امام راحل و هدایت جامعه با همان اندیشه، پنج گام را برای انقلاب اسلامی تا رسیدن به اهداف آن برمی‌شمارند که عبارت است از ۱- وقوع انقلاب اسلامی که قدم اول بود؛ ۲- برپایی نظام اسلامی؛ ۳- شکل‌گیری دولت اسلامی؛ ۴- ایجاد جامعه یا کشور اسلامی؛ ۵- تحقق تمدن نوین اسلامی. با توجه به بیانات معظم له، مراحل اول و دوم تاکنون طی گردیده است و اکنون در مرحله شکل‌گیری دولت اسلامی هستیم، این مرحله به‌نوبه خود دارای پیچیدگی‌هایی است که عبور از آن را سخت نموده است به‌گونه‌ای که هنوز دولت اسلامی با ویژگی‌هایی که رهبر انقلاب بیان داشته‌اند، محقق نگردیده است. انقلاب اسلامی دارای هدف میانی تشکیل جامعه و تمدن اسلامی به‌عنوان بستر و الگو برای هدف نهایی تربیت انسان و رشد کمال او تا رسیدن به لقا الله است. این مقاله بر مرحله سوم از فرآیند تحقق اهداف انقلاب اسلامی یعنی شکل‌گیری دولت اسلامی، تمرکز دارد. می‌توان بیان نمود که تحول معنوی و اسلامی شدن روش و منش کارگزاران، اصلی‌ترین مؤلفه شکل‌دهنده دولت اسلامی از منظر مقام معظم رهبری است.

واژه‌های کلیدی: انقلاب اسلامی، دولت اسلامی، کارگزاران نظام اسلامی، مقام معظم رهبری، آیت‌الله خامنه‌ای.

مقدمه

پیروزی انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی (ره) شروع عصر تازه‌ای در تاریخ ایران به شمار می‌رود. این انقلاب در کشوری که چند هزار سال تحت سلطه شاهان و دخالت استعمارگران قرار داشت، بدون وابستگی به شرق و غرب در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ ش. به پیروزی رسید به طوری که این پیروزی موجب شد تا معادلات سیاسی جهانی دچار تغییرات شود. انقلابی نوپا که کانون توجه سیاستمداران و عموم مردم جهان شد.

بی‌شک چنین حادثه‌ای بزرگ، مسائل بی‌شماری در پی داشته، چنان‌که انقلاب اسلامی ایران در عمر ۴۰ ساله خود، مراحل متعدد و سرنوشت سازی را سپری کرده است. با توجه به اندیشه مقام معظم رهبری و بحث پیرامون چارچوب‌های آن به بررسی انقلاب اسلامی و مباحث پیرامونی همچون اهداف انقلاب و نقشه راه رسیدن به اهداف و اهمیت مرحله دولت سازی می‌پردازیم.

۱. معنای عام و خاص از انقلاب در اندیشه رهبری

در ایام تحقق انقلاب اسلامی که همه ذهن‌ها، دل‌ها و اراده‌ها معطوف و متمرکز بر مبارزه با شاه و کنار زدن او بود، اهداف و آرمان‌های مردم که قاعدتاً در مراحل بعدی تحقق می‌یافت نیز مطرح می‌شد. توجه به مرحله سرنگونی و برچیدن حکومت طاغوت تا تحقق کامل اهداف و آرمان‌های مردم به تفکیک و ایجاد تمایز میان انقلاب به معنای خاص و انقلاب به معنای عام کمک می‌کند اما از آنجایی که بین این دو معنا چسبندگی وجود دارد، انقلاب اجمالاً به هر دو معنی مورد توجه قرار گرفته است. عدم تفکیک این دو معنا از هم تاکنون موجب سوء برداشت‌ها و سوء استفاده‌هایی در تبلیغات علیه مفهوم انقلاب و انقلابی‌گری همچون پیدایش و ترویج «نظریه ختم انقلاب» شده است. همچنین بیان دستاوردها و آرمان‌های انقلاب اسلامی بدون این تفکیک با دشواری مواجه خواهد شد.

۱-۱- انقلاب اسلامی به معنای خاص

انقلاب اسلامی به معنای خاص، مرحله‌ی اول از فرایند مراحل پنج‌گانه تحقق اهداف اسلام در عصر انقلاب اسلامی است.^۱ فرآیندی که از سوی رهبری معظم انقلاب از سال ۷۹ وارد ادبیات معارف انقلاب اسلامی شده است.

بر این اساس نهضت مردم مسلمان ایران از زمان پیروزی انقلاب اسلامی پنج مرحله را تا انتها پشت سر خواهد گذاشت. به تعبیر رهبر معظم انقلاب اسلامی این امر یک فرایند طولانی و دشواری دارد که قدم اول و شروع آن از انقلاب اسلامی است.^۲ مقصود از این قدم و مرحله که انقلاب اسلامی نام گرفته است، «همان حرکت انقلابی و جنبش انقلابی که نظام مرتجع را، نظام قدیمی را، نظام وابسته و فاسد را سرنگون می‌کند و زمینه را برای ایجاد نظام جدید آماده می‌کند».^۳ لذا وقتی از پیروزی انقلاب اسلامی حرف می‌زنیم مقصودمان تحقق مرحله‌ی اول این انقلاب یعنی جابجایی قدرت است.

این جابجایی قدرت در ادبیات قرآنی اولین قدم‌های تمکن و استخلاف و ارث بردن صالحان تلقی می‌شود. اثر این جابجایی اولیه قدرت، زمینه‌سازی برای تعیین نوع حکومت بعدی است. این مفهوم در کشور ایران در ۲۲ بهمن سال ۵۷ عینیت خارجی یافت. در واقع با رفتن شاه و آمدن امام در فاصله ۲۶ دی‌ماه ۵۷ تا ۱۲ بهمن و طی ده روز اتفاقات و وقایع بعدی مانند اعلام بی‌طرفی ارتش که در روزهای آخر رخ داد، شیرازه حکومت پهلوی از هم پاشید و حاکمیت به امام خمینی (ره) منتقل شد.

در این تعریف، انقلاب به معنای اغتشاش، شورش، زدو خورد و شلوغ‌کاری، نیست بلکه به معنای دگرگونی بنیادینی است که پایه‌های غلط برجیده شده و پایه‌های صحیح

۱. دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی ایران، ۱۲/۰۹/۱۳۷۹.

۲. همان.

۳. دیدار دانشجویان کرمانشاه، ۲۴/۰۷/۱۳۹۰.

بنا گذاشته می‌شود که در اغلب موارد بدون زورآزمایی و چالش‌های دشوار امکان‌پذیر نمی‌باشد لذا هر شورش، اغتشاش و تهییج توده‌ها به معنی انقلاب نمی‌باشد.^۱

۱-۲- انقلاب اسلامی به معنای عام

در ادبیات سیاسی دهه‌های اخیر در کشور ما انقلاب اسلامی به یک معنا شامل همهٔ مراحل تحقق اهداف انقلاب اسلامی از پیروزی انقلاب و سرنگونی رژیم طاغوت تا دیگر مراحل و اهداف می‌شود. در این فضا بیشتر اوقات که از انقلاب سخن می‌گوییم مقصود نه مرحله اول بلکه انقلاب به معنای عام آن است یعنی هر پنج مرحله که شامل انقلاب به معنی خاص آن و مرحله نظام اسلامی و دولت، جامعه تا تمدن اسلامی می‌شود، مثلاً وقتی سخن از اهداف انقلاب، دستاوردهای انقلاب، ارزش‌های انقلاب و امثال آن است، همهٔ این‌ها غالباً برای تمامی مراحل انقلاب یا مراحل دیگر غیر از مرحلهٔ اول به کار برده می‌شود.

مقام معظم رهبری می‌فرمایند:

انقلاب، یک تحول بنیادین بر اساس یک سلسله ارزش‌هاست و یک حرکت به جلو محسوب می‌شود. آنچه در کشور ما واقع شد، انقلاب اسلامی است که تحول عظیمی در ارکان سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جامعه و یک حرکت روبه‌جلو و یک اقدام به سمت پیشرفت این کشور و این ملت بود.^۲

اولین نتیجه و شاید مهم‌ترین نتیجه حاصل از چنین تفکیکی بین معنای عام و خاص از انقلاب را می‌توان در پاسخ به مطرح‌کنندگان نظریه ختم انقلاب به کار گرفت که مقام معظم رهبری با صراحت در مقابل طرح‌کنندگان این نظریه چنین پاسخ می‌دهند:

«این حرف که انقلاب تمام شد، حرف امروز نیست، در سال ۵۸، آقایانی که شورای انقلاب، دولت آن‌ها را تشکیل داد، گفتند که انقلاب تمام شد... آن روز

۱. دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۷۹/۹/۱۲.

۲. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۷۹/۰۲/۲۳.

که دشمن بتواند این حرکت زمان‌گیر دشوار نفس‌گیر، یعنی دگرگونی تدریجی را که کار انقلاب است، در بنیان‌های جامعه متوقف کند، انقلاب را شکست داده است. اگر بتواند آن را کند، انقلاب را عقب رانده است، هرچند شکست هم نداده باشد.^۱

در جای دیگری انحصار معنی انقلاب در معنای خاص آن و در نتیجه بیان اتمام انقلاب را خیانت به انقلاب برشمرده و می‌فرمایند:

«انقلاب ادامه دارد. اینکه بعضی‌ها این جور القا کنند، این جور بنویسند و بگویند که «خب انقلاب یک حادثه‌ای بود، تمام شد؛ برگردیم به زندگی عادی»، این خیانت به انقلاب است؛ انقلاب تمام نمی‌شود. من آن روز در این جمع این آقایان مسئولین گفتم».^۲

۲. ویژگی‌های انقلاب اسلامی در اندیشه رهبری

۲-۱- در امتداد حرکت انقلابی رسول اکرم (ص)

از منظر مقام معظم رهبری، اندیشمندان، مصلحان و متفکران اسلامی در صد و پنجاه سال اخیر متأثر از عوامل گوناگون اقدام به برافراشتن پرچم قیام و دعوت به احیای تفکر اسلامی نموده‌اند که از میان ایشان به امثال سید جمال‌الدین اسدآبادی و محمد اقبال اشاره می‌کنند لکن ضمن تقدیر از خدمات گران‌سنگ این اندیشمندان اجمالاً به آسیب‌شناسی عملکرد آن‌ها پرداخته و بزرگ‌ترین نقص کار آن‌ها را در اکتفا به دعوت اسلامی و عدم برپایی یک انقلاب اسلامی قدرتمند و باقوت جهت اصلاح جوامع مسلمانان بیان می‌دارند. از نظر مقام معظم رهبری، این اندیشمندان با کوشش روشنفکرانه و صرفاً با زبان و قلم به اصلاح جوامع مسلمانان پرداخته‌اند که هرچند این اقدامات ارزشمند بوده و مأجور می‌باشند

۱. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۲۸/۰۵/۱۳۸۴.

۲. اشاره به دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت، ۱۳۹۶/۰۶/۰۴.

لکن هرگز نمی‌توان توقعی که از عملکرد انبیای الهی در اصلاح جوامع، ظهور یافته است را از اقدامات ایشان انتظار داشت.^۱

برخلاف اندیشمندان اسلامی پیش از امام خمینی ره، از منظر مقام معظم رهبری، امام راحل برای احیای اسلام راهی را طی نمودند که رسول مکرم اسلام پیموده بودند. حرکتی که در آن داشتن هدف، سنجیده و پیوسته بودن و خستگی‌ناپذیری کاملاً یافت می‌شود و مملو از ایمان و اخلاص است، صرفاً به بیان یا نوشتار اکتفا نشده و اصل و محور، حرکت سنگر به سنگر و روبه‌جلو تا رسیدن به اهداف است که عبارت باشد از حاکمیت دین الهی و سرنگونی قدرت‌های شیطانی کما اینکه در آیه شریفه بیان شده است: «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ»^۲.

۲-۲- سرنگون کننده نظام فاسد

در اینجا منظور مقام معظم رهبری همان معنای خاص از انقلاب و مرحله اول از انقلاب اسلامی به معنای عام است که اشاره دارد به همان حرکت انقلابی و جنبشی که نظام مرتجع، فاسد و وابسته قبلی را سرنگون کرده و زمینه را برای ایجاد نظام جدید آماده می‌نماید.^۳

از منظر ایشان این حرکت انقلابی، نظامی را از بین می‌برد که دارای ویژگی‌هایی است که از جمله آن ویژگی‌ها عبارت است از نظامی ضایع و پوسیده، کج و بد بنیان،

۱. پیام به مناسبت اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی (ره)، ۱۳۶۹/۰۳/۱۰.

۲. الصف: ۹.

۳. دیدار دانشجویان کرمانشاه، ۱۳۹۰/۰۷/۲۴.

رژیمی استبدادی و فاقد دین و اخلاق و دارای فساد و وابستگی که غیرت ملی و شجاعت اقدام نداشته و تنها دارایی او، ثروت فراوان مادی بوده است.^۱

۳-۲- تجدیدکننده حیات دین و معنویت در زندگی بشریت با شکست جبهه مادی‌گرا

چندین قرن است که متأسفانه قدرت‌های جهانی به طرق مختلف و به‌کارگیری روش‌های پیچیده و عمدتاً مبتنی بر علوم خالی از وحی و حقیقت عالم آفرینش، دنیا را به سمت نگاه مادی و فهم مادی از زندگی و عالم پیش می‌برند تا جایی که توجه به معنویت و دین‌داری به‌ویژه دین مبین اسلام را به‌طور کلی از صحنه عالم، محو نمایند. توجه به عالم مادی و دوری از اعتقادات صحیح و معنویات، صدمات جبران‌ناپذیری را به سبک زندگی و شرایط اجتماعی بشر وارد آورده است که اکنون درصدد پرداختن به آن نیستیم. از منظر مقام معظم رهبری انقلاب اسلامی ایران در مقابل موج عظیمی که به دنبال سوق دادن بشر به سوی نگاه مادی‌گرا بوده، ایستاده و با طرح و برافراشتن علم معنویت و توجه به حقایق معنوی به حرکت ترک تازی به سوی مادی‌گرایی لطمه وارد نموده و آن حرکت را کند نموده است. مبتنی بودن حرکت نهضت اسلامی و پیروزی انقلاب اسلامی بر حقایق معنوی امروزه برای همگان، آشکار بوده و در تقابل با نگاه مادی‌گرای صرف می‌باشد.^۲

علاوه بر آن، ایشان معتقد است که ملت ایران با انقلاب اسلامی تمایل به معنویت را حتی در کشورهای غیر اسلامی هم ایجاد نموده است.^۳

از منظر مقام معظم رهبری، پیروزی انقلاب اسلامی نه تنها مسلمانان را به فکر اسلام انداخته است همچنین سبب شد تا کشورهایی که سال‌های متمادی از دین خودشان یعنی

۱. دیدار دانشجویان دانشگاه امام حسین (علیه‌السلام)، ۱۳۷۷/۲/۲۴.

۲. دیدار مداحان اهل بیت (علیهم‌السلام)، ۱۳۸۷/۰۴/۰۴.

۳. دیدار مردم لار، ۱۳۸۷/۰۲/۱۹.

مسیحیت دورافتاده بودند به طرف معنویت بازگشت نموده و همین مسئله مقدمه شد برای فروریزی امپراتوری شرق و بنای حکومت مارکسیستی در دنیا.^۱

۴-۲- ایجاد عزت و امید در ملت‌های مختلف به‌ویژه امت اسلامی

مقام معظم رهبری، انقلاب اسلامی را سبب ایجاد حیات مجدد و زنده شدن ملت‌ها و روشن شدن نقطه امید و نشاط و سرزندگی در ایشان می‌دانند. البته این واقعیت را نباید نادیده گرفت که متأسفانه در اثر فشارها و سرکوب‌ها در بسیاری از این موارد، ملت‌ها نتوانستند آن‌چنان که باید به موفقیت و کامیابی ناشی از امید و حیات مجدد خویش دست یابند لکن انقلاب اسلامی به وجود آورنده و برافروزنده چراغ امید و عزت و نشاط در میان آحاد مردم به‌ویژه مستضعفان و علی‌الخصوص مسلمانان بوده است.^۲

ایشان علت حوادث شورانگیز که در سال‌های پس از انقلاب توسط مسلمانان در آسیا و افریقا به وجود آمد را متأثر از احساس عزت ناشی از انقلاب اسلامی برمی‌شمارند و حتی پیروزی‌هایی که نلسون ماندلا به دست آورده بود را ناشی از الهاماتی می‌دانند که از انقلاب اسلامی گرفته بود.^۳

۵-۲- انقلابی نه سلطه‌گر و نه سلطه‌پذیر

بعد از شروع دوران استعمار، در یک تقسیم‌بندی کلان، دنیا به دو بخش تقسیم گردید. یک بخش کشورهای سلطه‌پذیر و بخش دیگر کشورهای سلطه‌گر. دولت‌های قدرتمند با تکیه بر توان علمی و دانش خود و نیز تکیه بر سلاح و تجهیزات نظامی و با استفاده از فریب و نیرنگ به طرق مختلف توانستند تا کشورهای دیگر را به‌نوعی تحت

۱. دیدار روحانیون و مبلغان اعزامی به مناسبت فرارسیدن ماه مبارک رمضان، ۱۳۷۲/۱۱/۱۷.

۲. دیدار مسئولان نظام و میهمانان خارجی شرکت‌کننده در بیست و پنجمین کنفرانس وحدت، ۱۳۹۰/۱۱/۲۱.

۳. دیدار دانشجویان بسیجی طرح ولایت، ۱۳۷۹/۰۶/۱۰.

سلطه خود درآوردند. به‌طور طبیعی و سنتی برخی از ملت‌ها باید زیر یوغ استکبار و استثمار و تحت فرمان ملت‌های دیگر قرار می‌گرفتند. پیروزی انقلاب اسلامی با گفتمانی که نه به دنبال سلطه‌گری بوده و نه سلطه‌پذیر می‌باشد، خط بطلانی بر این مرزبندی‌ها بوده و این نظام‌های باطلی که به‌تدریج به وجود آمده و نهادینه می‌گشت را درهم شکست.^۱

۶-۲- حفظ اصول خود در دوره‌های متوالی

پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، کم‌وبیش انقلاب‌هایی بودند که در کشورها و مناطق مختلف به پیروزی دست‌یافته بودند اما از منظر مقام معظم رهبری چنانچه به تاریخ انقلاب‌ها حتی انقلاب کبیر فرانسه مراجعه شود، مشخص می‌گردد که این انقلاب‌ها در طول دهه‌های متوالی نتوانسته‌اند اصول خود را آن‌چنان که انقلاب اسلامی ایران حفظ نموده، حفظ نمایند.

به عقیده ایشان، تنها انقلاب اسلامی ایران است که در طول دهه‌های متوالی توانسته است در خط مستقیم خود حرکت نموده و تسلیم عوامل مختلفی که موجب انحراف آن از اصولش می‌شود، نگردد.^۲

۲-۷- انقلابی بدون اتکا به شرق و غرب

یکی از سیاست‌های نظام مقدس اسلامی که از ابتدای نهضت مورد توجه امام راحل بوده و از اساسی‌ترین ویژگی‌های انقلاب اسلامی می‌باشد، عدم تکیه به شرق و یا غرب است.

۱. دیدار در حرم مطهر رضوی، ۱۳۸۷/۰۱/۰۱.

۲. دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی ارتش، ۱۳۸۷/۱۱/۱۹.

در دوران پیروزی انقلاب اسلامی و حتی امروز، تفکری که مسلط بر دنیای سیاست است، این‌گونه بوده است که برای موفقیت در عرصه سیاست و حکمرانی و یا سیطره بر کشور و ایجاد تغییرات اساسی و انقلاب در آن باید به یکی از قطب‌های قدرت تکیه نمود. البته در شدت و یا ضعف این اتکا شاید اختلاف‌نظری باشد لکن در اصل آن معمولاً اختلافی نبوده به‌گونه‌ای که حتی آن کشورها و یا مجموعه‌هایی که در شعار خود را عدم متعهد به شمار می‌آورند، معتقدند که در عمل چنین چیزی امکان‌پذیر نمی‌باشد.

در چنین شرایطی که تفکر آن‌چنانی بر جهان حکم‌فرماست و قدرت‌های بزرگ هر یک به دنبال قدرت‌نمایی و توسعه سیطره خود بر بخش‌های گوناگون جهان بوده و به انحای مختلف به دنبال جذب و سیطره به کشورها می‌باشند، انقلاب اسلامی ایران از ابتدای نهضت تا پیروزی در انقلاب و سرنگونی نظام طاغوت و استقرار نظام اسلامی و پس‌از آن همواره با حساسیت خاصی از تمایل کشور به قدرت‌ها به معنی تحت سیطره قرار گرفتن قدرت‌های خارجی ممانعت به عمل آورده است. هرچند آن موفقیت را باید در رهبری داهیان و همراهی مردم در اجرایی نمودن این سیاست دنبال نمود لکن این شاخصه را باید از جمله مهم‌ترین وجوه تمایز این انقلاب با دیگر انقلاب‌ها برشمرد.

از منظر مقام معظم رهبری این مهم از جمله مواردی است که تنها با تکیه بر قدرت الهی حاصل شده و برای تحقق آن نیز بهایی سنگین باید پرداخت اما این آمادگی وجود دارد و سبب می‌شود تا ملت‌ها به‌سوی کسب استقلال واقعی سوق داده شوند و در نهایت نفی و شکست کامل سیطره قدرت‌های بزرگ را در پی خواهد داشت.^۱

۱. چهل و دومین مجمع عمومی سازمان ملل، نیویورک، ۱۳۶۶/۰۶/۳۱.

۲-۹- انقلابی عقلانی و آگاهانه

عنصر عقلانیت از جمله مواردی است که در انقلاب اسلامی به‌وضوح قابل مشاهده است. خلط مفهوم عقلانیت با مفاهیمی همچون محافظه‌کاری و محتاط بودن از جمله مباحثی است که کم‌وبیش در مورد اقدامات انقلابی که هزینه‌های مالی و جانی و... به دنبال دارد، طرح می‌شود. مقام معظم رهبری، وجود عقلانیت در رهبری نهضت و مبارزان را از جمله خصوصیات مهم انقلاب برمی‌شمارند و در برابر افرادی که به دنبال القای تقابل بین انقلابی‌گری و عقلانیت هستند موضع‌گیری نموده و انقلاب اسلامی را در تمام مراحل آن مبتنی بر عقلانیت می‌دانند.^۱

۳. ارکان پیروزی انقلاب اسلامی

هر نهضت و حرکتی برای پیروی لاقفل نیازمند وجود رهبر و جمعی پیرو می‌باشد. رهبری مدیر و مدبر که بتواند اهداف مشخص و قابل‌فهمی را تبیین نموده و نقشه راه رسیدن به آن اهداف را نیز ترسیم نماید و با هوشمندی پیروان خود را از پیچ‌خم‌های مسیر عبور داده و با گذر از موانع به سرمنزل مقصود برساند. وجود پیروانی محکم و استوار باروحیه گذشت و ایثار که به رهبر خویش کاملاً اعتماد داشته و اهداف و مسیر موردنظر جهت نیل به اهداف را با ایمان و اعتقاد پذیرفته باشد، دومین رکن در تحقق پیروزی برای آن جمع می‌باشد.

انقلاب اسلامی ایران نیز از دو رکن بالا برخوردار بوده که در ادامه به آن خواهیم پرداخت.

۱. دیدار اعضای هیئت دولت، ۰۸/۰۶/۱۳۸۴.

۳-۱- رهبری

انقلاب اسلامی ایران با رهبری امام خمینی (ره) از حوادث بزرگ قرن می‌باشد که در سال ۵۷ هجری شمسی به وقوع پیوست. نمی‌توان پیرامون انقلاب اسلامی و اهداف و ارزش‌های آن به‌ویژه از منظر مقام معظم رهبری صحبت کرد ولی صحبتی از رهبر و بنیان‌گذار آن ننمود.

بررسی ابعاد مختلف شخصیت عظیم بنیان‌گذار نظام اسلامی نیازمند مباحث بسیار عمیق و دقیق و البته طولانی و مبسوط است که از عهده این پژوهش خارج است اما به اقتضای پرداختن به انقلاب اسلامی و ضرورت توجه به رکن رهبری آن تا حدی ویژگی‌های شخصیتی و رهبری ایشان را عمدتاً از دریچه نگاه خلف صالحشان - امام خامنه‌ای - مورد بررسی قرار می‌دهیم.

از دیدگاه مقام معظم رهبری، یکی از اساسی‌ترین اقدامات برای حفظ هویت اصلی انقلاب اسلامی، پای بندی به روش و منش رهبری حضرت امام خمینی (ره) است. از این جهت بررسی ابعاد شخصیتی ایشان مهم است بعلاوه آنکه الگوی کاملی از یک کارگزار تراز اسلامی در جایگاه رهبری بوده‌اند.

آیت‌الله خامنه‌ای درباره ادامه راه امام توسط مردم می‌فرماید:

«امام خمینی یک حقیقت همیشه زنده است ... نام او پرچم این انقلاب و راه او راه این انقلاب و اهداف او اهداف این انقلاب است. راه او راه ما، هدف او هدف ما و رهنمود او مشعل فروزنده ماست.»^۱

از منظر مقام معظم رهبری، امام راحل شخصیتی جامع بودند که دارای صفات و ویژگی‌های برجسته بودند که از جمله آن می‌توان موارد ذیل را برشمرد:

۱. بیانات، ۱۳۶۹/۳/۱۰.

اهل دعا و مناجات،^۱ با اخلاص، متواضع،^۲ دارای توکل و توسل،^۳ قاطع،^۴ شجاع، ساده‌زیست،^۵ بصیر و دشمن‌شناس،^۶ صادق و صریح، به‌دوراز سیاست‌بازی و سیاسی‌کاری،^۷ بسیار هوشمند، آینده‌نگر، پیگیر و خستگی‌ناپذیر،^۸ اهل استقامت، بی‌توجه به پست و مقام، توجه‌کننده به تکلیف الهی،^۹ اعلم و افقه علمای زمان خود، آگاه از امهات مسائل سیاسی،^{۱۰} مظهر نوآوری علمی، تبحر در فقه و اصول،^{۱۱} بیداری‌دهنده حوزه‌ها و علماء،^{۱۲} دارای شناخت صحیح از ظرفیت مردم، اعتقاد و اعتماد به مردم،^{۱۳} امتداد‌دهنده مبارزه به سطح مردم،^{۱۴} و کار و ارتباط مستقیم با آن‌ها،^{۱۵} حاضر در تمام عرصه‌ها و صحنه‌ها و مانع‌شدن از ایجاد سردرگمی در مبارزان،^{۱۶} دارای احساس مسئولیت و برانگیختگی درونی، خستگی‌ناپذیری حتی در اواخر عمر،^{۱۷} پیشگام و پیشرو در همه عرصه‌ها.^{۱۸}

۱. بیانات، ۱۳۹۹/۳/۱۴.

۲. صحیفه امام؛ ج ۱۰، ص ۴۶۳.

۳. دیدار طلاب خارجی حوزه علمی قم، ۱۳۸۹/۰۸/۰۳.

۴. صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۳۲۶.

۵. بیانات، ۱۳۹۹/۳/۱۴.

۶. بیانات، ۱۳۹۸/۳/۱۳.

۷. جلسه پرسش و پاسخ جوانان به مناسبت روز انقلاب اسلامی و جوانان، ۱۳۷۷/۱۱/۱۳.

۸. همان.

۹. دیدار جمعی از روحانیون قم، ۱۳۷۰/۱۲/۰۱.

۱۰. دیدار اساتید و طلاب مدرسه علمی حاج ملا محمدجعفر (مدرسه آیت‌الله مجتهدی)، ۱۳۶۰/۰۹/۲۹.

۱۱. خطبه‌های نماز جمعه در حرم امام خمینی (ره)، ۱۳۷۸/۳/۱۴.

۱۲. دیدار جمعی از اساتید و فضلا و طلاب حوزه علمی قم، ۱۳۸۹/۰۸/۰۲.

۱۳. سومین نشست اندیشه‌های راهبردی، ۱۳۹۰/۱۰/۱۴.

۱۴. جلسه پرسش و پاسخ جوانان به مناسبت روز انقلاب اسلامی و جوانان، ۱۳۷۷/۱۱/۱۳.

۱۵. سخنرانی با موضوع اهمیت هوشیاری عمومی در مقابل توطئه‌ها، ۱۳۵۸/۵/۲۴.

۱۶. جلسات تفسیر سوره مجادله ۱۳۶۱/۲/۱۷ ر.ک. تفسیر سوره مجادله انتشارات انقلاب اسلامی، ص ۲۶.

۱۷. دیدار روحانیون و امام‌جمعه نوشهر، ۱۳۷۸/۰۲/۲۹.

۱۸. مراسم ارتحال بنیان‌گذار نظام اسلامی امام خمینی، ۱۳۹۱/۰۳/۱۴.

۳-۲- امت انقلابی و مؤمن

وجود پیروان حقیقی برای هر رهبری در پیشبرد نهضت از ارکان و ضروریات حرکت در راستای نیل به اهداف است.

مقام معظم رهبری، معتقد است وقتی امام از مردم صحبت می‌کرد بر مبنای احساسات نبود و مثل رهبران خیلی از کشورها ادعای مردم‌گرایی نمی‌کرد بلکه در عمل برای مردم و منزلت و شأن آن‌ها ارزش قائل می‌شد. کمتر کسی به‌قدر امام، نسبت به مردم از عمق دل، احساس محبت و اعتماد می‌کند چراکه او به شجاعت و ایمان مردم، باور داشت.

امام مردم را از صمیم قلب دوست می‌داشت و به آن‌ها عشق می‌ورزید. مقام معظم رهبری احترام امام به اقشار جامعه را این‌گونه بیان می‌نماید که من دیدم چشم‌های امام از هیجان و عشق به بچه‌هایی که قلک‌های خود را برای جبهه آورده بودند پر از اشک می‌شد. وقتی پیغامی از مادر شهیدی را خدمتشان گفتم اشک از چشمان آن حضرت سرازیر شد. امام در سخت‌ترین شرایط به مردم اطمینان داشت و به صفا، وفا، غیرت، شجاعت و صداقتشان واقف بود. مردم نیز امام خود را خوب شناخته بودند و پاسخ مناسب به او دادند.

۳-۲-۱- نقش آحاد مردم

مقام معظم رهبری در بیانی مردم را این‌گونه توصیف می‌کنند:

«ملت ایران، ملتی دینی، مذهبی و معتقد به روحانیت و علما بود و همین خصوصیت،

نقطه انفجار عظیم مردمی علیه رژیم ستم‌شاهی شد.»^۱

۱. خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۷۳/۱۱/۱۴.

از منظر مقام معظم رهبری در طول تاریخ ما، هیچ حادثه‌ای مثل حادثه پیروزی انقلاب اسلامی و حوادث بعد از آن نبوده است که مردم در آن، نقش مستقیم داشته باشند.^۱ مقام معظم رهبری در بیانات متعدد خود که به نقش مردم توجه می‌فرمایند به مواردی به‌طور ویژه می‌پردازند که در ادامه به‌صورت مختصر مطرح می‌شود.

۳-۲-۲- نقش طلاب و علمای دین و حوزه‌های علمیه

ایشان می‌فرمایند: «اگر انقلاب ما یک انقلاب دینی نبود و در رأس آن علمای دین نبودند، به پیروزی نمی‌رسید».^۲ مقام معظم رهبری آبروی هزارساله علما و روحانیون در نزد مردم را سرمایه‌ای ارزشمند معرفی نموده و در نهایت نقش طلاب و حوزه‌های علمیه را بی‌بدیل می‌دانند.^۳

۳-۲-۳- نقش دانشجویان

یکی از مهم‌ترین اقشار نخبگانی که در کلام امام و رهبری بارها بر نقش آنان تأکید شده است، دانشجویان هستند. مقام معظم رهبری تأثیرگذاری این قشر را نه به‌اندازه طلاب لکن در کنار ایشان برمی‌شمارند و می‌فرمایند «در تمام پانزده سالی که بین ۱۳۴۲ است که شروع نهضت روحانیت باشد تا ۱۳۵۷ که پیروزی انقلاب اتفاق افتاد، شما در همه‌جا و دوشادوش روحانیت و در کنار او، جنبش دانشجویی را مشاهده می‌کنید».^۴

۳-۲-۴- نقش زنان

مقام معظم رهبری پیرامون نقش زنان در انقلاب می‌فرمایند:

۱. دیدار روحانیون شیعه و اهل سنت کرمانشاه، ۱۳۹۰/۰۷/۲۰.

۲. دیدار مردم قم، ۱۳۷۱/۱۰/۱۹.

۳. بیانات در دیدار اعضای مجمع نمایندگان طلاب و فضلای حوزه علمیه قم، ۱۳۹۴/۱۲/۲۵.

۴. دیدار اساتید و دانشجویان دانشگاه علم و صنعت، ۱۳۸۷/۰۹/۲۴.

«نقش زنان در انقلاب زیاد بوده است. پس از پیروزی انقلاب تا امروز هم واقعاً بانوان کشور در همه صحنه‌ها خیلی نقش داشتند و این حادثه خیلی بزرگ و شگفت‌آوری است... خانم‌ها بیش از آقایان در این قضیه فعالیت و حماسه خلق کردند»^۱.

۵-۲-۳- نقش کارگران، بازاریان و اصناف

در کنار نقش اقشار نخبگانی اعم از طلاب و دانشجویان، مقام معظم رهبری به نقش کارگران که شاید جمعیت قابل ملاحظه‌ای از توده مردم را شکل می‌دادند توجه داشته و می‌فرماید: «در نظام اسلامی، در جمهوری اسلامی عزیز کشورمان، قشر کارگر از اول انقلاب تا امروز، یک امتحان بسیار خوبی پس داده است»^۲.

به نقش بازاریان و اصناف و کسبه مؤمن که نبض بازار به‌نوعی دست ایشان بوده و حمایت‌های مالی ایشان نیز بر حرکت انقلاب مؤثر بوده است، در کلام رهبری، توجه شده است.^۳

۴. ارزش‌ها، اهداف و هدف غایی انقلاب اسلامی

۴-۱- ارزش‌های انقلاب اسلامی

از منظر مقام معظم رهبری، مردم ایران در اثر آشنایی با اسلام، نظام اسلامی را انتخاب کردند. مردم کتاب‌های اسلامی را مطالعه نموده و با روایات و قرآن آشنا بودند.

مردم با شرکت در مراسم‌ها و سخنرانی‌های مختلف از پای منبر علما و روحانیون تا دانشگاهیان و به‌طور کلی روشنفکران مذهبی به‌ویژه در سال‌های منتهی به انقلاب اسلامی

۱. جلسه پرسش و پاسخ جوانان به مناسبت روز انقلاب اسلامی و جوانان، ۱۳۷۷/۱۱/۱۳.

۲. دیدار کارگران نمونه کشور، ۱۳۸۹/۰۲/۰۸.

۳. مراسم بیعت اصناف و روستائیان، ۱۳۶۸/۰۴/۱۴.

با یک سلسله ارزش‌ها آشنا شدند و در واقع به دنبال آن ارزش‌ها بوده‌اند. متأسفانه در دوران تاریک طاغوت، خبری از این ارزش‌ها نبود و انقلاب اسلامی به دنبال تحقق آن ارزش‌ها بوده است.

مقام معظم رهبری در بیانی، تمام این ارزش‌ها را به‌طور مجمل و در یک کلمه، اسلام بیان می‌دارند لکن در مقام تفصیل آن برآمده و مواردی را به‌طور مشخص اشاره می‌نمایند که در ادامه طرح می‌گردد.

۴-۱-۱- ایمان، تدبیر به اسلام و رواج اخلاق فاضله بین مردم

مقام معظم رهبری، اولین ارزشی را که مردم به دنبال آن اقدام به سرنگونی طاغوت و پایه‌ریزی انقلاب اسلامی نمودند، ایمان می‌دانند.

مردم خواستار حکومت کسانی در رأس جامعه بودند که متدین باشند و فاسد نباشند و دارای اخلاق و رفتار آمیخته با فساد نبوده و در اطراف خودشان نیز افراد فاسد را گرد هم نیاورده باشند درحالی‌که متأسفانه در زمان طاغوت تمام این مشکلات به نحوی وجود داشته است.^۱

۴-۱-۲- عدالت و رفع شکاف طبقاتی

ارزش دیگری که مقام معظم رهبری به آن اشاره می‌فرمایند؛ عدالت است. البته علاوه بر مسئله ظلم و بی‌عدالتی، وجود شکاف عمیق طبقاتی نیز موجب ناراحتی شدید مردم شده و رفع آن به‌عنوان ارزشی غیر از مسئله عدالت، مورد توجه بوده است.^۲

۱. مراسم سالگرد ارتحال امام خمینی (ره)، ۱۳۹۳/۰۳/۱۴.

۲. همان.

۴-۱-۳- نفی استبداد و احترام به رأی مردم در تعیین و اداره حکومت

رژیم طاغوت و رژیم‌های قبل از آن در ایران، مردمی نبودند. به عبارت صریح‌تر مردم هیچ‌کاره بودند. مردم در اداره و تعیین حکومت، هیچ اثرگذاری نداشتند لذا مردم این را نمی‌پسندیدند و به دنبال حکومتی بودند که متعلق به آن‌ها باشد، به عبارت دیگر برخاسته از آن‌ها بوده و رأی آن‌ها در آن اثر داشته باشد.

۴-۱-۴- دوری زمامداران از اسراف و تجمل و سلامت دینی و اخلاقی ایشان

یکی دیگر از ارزش‌ها، دوری از اسراف و تجمل در سطح زمامداران است. البته از منظر اسلام و فرهنگ دینی، تجمل و اسراف در همه‌جا بد است اما آن چیزی که مردم را وادار می‌کرد که نسبت به این قضیه حساسیت نشان دهند، رفتارهای مسرفانه و متجملانه و ولخرجی‌های زمامداران با بیت‌المال و با دارایی‌های مردم بود. این از آن چیزهایی بود که مردم نمی‌خواستند.

۴-۱-۵- آزادی فکر و بیان و تصمیم‌گیری

آزادی فکر و بیان هم یکی از ارزش‌های انقلاب اسلامی بوده است. مردم می‌خواستند آزادانه فکر کنند. درحالی‌که در دوران تاریک و خفقان طاغوت متأسفانه آزادی فکر، آزادی بیان و آزادی تصمیم‌گیری وجود نداشته است. ازجمله ارزش‌های موردنظر مردم به‌ویژه نخبگان و صاحب‌نظران، امکان اظهارنظر آزادانه و البته آزادی‌های مبتنی بر چارچوب مشخص انسانی و اسلامی است چراکه در سابق مطرح شد که بی‌بندوباری‌های فرهنگی و معضلات اجتماعی وجود داشت لکن آزادی فکر و بیان به معنای درست کلمه در آن دوران محدود بوده است.

۴-۱-۶- استقلال و آزادی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی

یکی دیگر از ارزش‌ها، استقلال سیاسی و اقتصادی و فرهنگی است. مردم می‌خواستند که این کشور از لحاظ سیاسی، محکوم و زیر یوغ دولت‌های قدرتمند و مستکبر اروپایی یا آمریکا نباشد و استقلال سیاسی از منظر مقام معظم رهبری یعنی آزادی و عدم وابستگی سیاسی به دیگر کشورها به‌ویژه کشورهای قدرتمند و مستکبر.^۱

۴-۲- اهداف انقلاب اسلامی

پیرامون اهداف انقلاب اسلامی در بیانات گوناگونی از رهبر معظم انقلاب، موارد بسیار قابل توجهی بیان گردیده است. از جمله مهم‌ترین این موارد می‌توان به بیانات ذیل از مقام معظم رهبری اشاره نمود که می‌فرمایند:

هدف انقلاب چه بود؟ هدف انقلاب عبارت بود از ساختن یک ایرانی با این خصوصیتی که عرض می‌کنم: مستقل، آزاد، برخوردار از ثروت و امنیت، متدین و بهره‌مند از معنویت و اخلاق، پیشرو در مسابقهٔ جامعهٔ عظیم بشری در علم و بقیهٔ دستاوردها - که از اول و ازل بین آحاد بشر یک مسابقه است در دستاوردهای بشری، در علم و در بقیهٔ خواسته‌ها و دستاوردهای بشری - برخوردار از آزادی با همهٔ معانی آزادی.^۲

با یک نگاه کلان به تمام بیانات رهبری می‌توان دو هدف عمده و اساسی از انقلاب

اسلامی و تشکیل نظام اسلامی برشمرد:

۱. هدف میانی یعنی تشکیل جامعه اسلامی

۲. هدف نهایی یعنی کسب رضای الهی و نیل به مقام عبودیت و تکامل بندگی

در ادامه به این دو هدف مهم خواهیم پرداخت.

۱. مراسم سالگرد ارتحال امام خمینی (ره)، ۱۳۹۳/۰۳/۱۴.

۲. دیدار اساتید و دانشجویان دانشگاه‌های شیراز، ۱۳۸۷/۲/۱۴.

۴-۲-۱- هدف میانی؛ تشکیل جامعه اسلامی

در اندیشه مقام معظم رهبری که برخاسته از متن دین، آیات و روایات می‌باشد، هدف از خلقت انسان عبودیت و بندگی است و این مهم در بستر جامعه اسلامی که در آن احکام و قوانین اسلامی به‌طور عادلانه دنبال می‌شود، محقق خواهد شد. بنا بر آنچه که بیان شد تشکیل جامعه اسلامی در واقع هدف میانی است که بارها در بیانات معظم له به آن اشاره شده است.^۱

۴-۲-۲- هدف نهایی

مقام معظم رهبری می‌فرماید: «آن غایت اعلی و اسنای بشر، لقاءالله و کسب رضای الهی است که هیچ چیز از این بالاتر نیست و همه چیز در مقابل آن خرد و حقیر است».^۲ بنابراین در اندیشه ایشان همه کارها مقدمه برای تکامل انسان و عروج انسانی است.^۳

مسئله مهم در این باب ارتباط بین هدف اعلی از خلقت انسان و حرکت انقلابی مردم مؤمن و مسلمان برای سرنگونی طاغوت و تحقق انقلاب اسلامی و جامعه اسلامی است که مقام معظم رهبری مسئله انقلاب اسلامی و تشکیل جامعه اسلامی را در واقع در راستای تکامل انسان و رشد معنوی و روحی او می‌داند.

۱. دیدار نمایندگان مجلس هشتم، ۲/۰۳/۱۳۸۷.

۲. دیدار فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و رؤسای دفاتر نمایندگی ولی فقیه در این نهاد، ۲۹/۰۶/۱۳۶۹.

۳. دیدار اساتید و دانشجویان دانشگاه‌های شیراز، ۱۴/۰۲/۸۷.

۵. اهمیت شکل‌گیری دولت اسلامی

در مباحث گذشته به‌طور مبسوط به مباحثی چون ویژگی‌های انقلاب اسلامی، ارکان پیروزی آن و ارزش‌ها و اهداف آن بر اساس اندیشه مقام معظم رهبری پرداختیم.

بیان شد که انقلاب اسلامی دارای دو معنای عام و خاص می‌باشد که معنای عام شامل پنج مرحله می‌باشد که مرحله اول آن عبارت بود از سرنگونی حکومت طاغوت. علاوه بیان شد که در این گام‌ها تشکیل دولت اسلامی سومین مرحله از مراحل پنج‌گانه فرایند تحقق اهداف انقلاب اسلامی است که توسط مقام معظم رهبری بیان گردیده است.

در ادامه پیرامون این فرآیند و نحوه نگاه به آن مطالبی مطرح می‌گردد.

۵-۱- نقشه راه تحقق اهداف انقلاب و مراحل آن

۵-۱-۱- دو آسیب خطرناک

انقلاب اسلامی دارای نقشه راهی است که ضرورتاً باید توسط رهبر انقلاب طرح‌ریزی شده و همگان وظیفه‌دارند تا در تحقق گام‌های این نقشه، ایفای نقش نمایند.

مقام معظم رهبری دو آسیب عمده در مسئله نقشه راه را بیان نموده و با صراحت و قاطعیت تمام در مقابل آن ایستادگی می‌نمایند چراکه باوجود این دو خطر، ای بسا نقشه راه اصلی انقلاب در معرض انحراف و یا نابودی قرار گیرد. آن خطرها عبارت است از:

۱. تقسیم مراحل انقلاب به‌صورت غیر صحیح؛

۲. اعلام پایان انقلاب با وقوع آن در سال ۱۳۵۷؛

ایشان پیرامون آسیب اول بیان می‌دارند:

«انقلاب را بیخود به دوره‌های فرضی و خیالی تقسیم نکنند. می‌بینم بعضی‌ها این‌طور می‌گویند! بعضی‌ها می‌گویند «دهه‌های انقلاب» - دهه اول، دهه دوم،

دهه سوم - اما سال نوزدهم و سال بیستم و سال بیست و یکم، هیچ خصوصیت ممتازی باهم ندارند. این طور نیست که دیواری بین این دهه و آن دهه کشیده شده باشد»^۱.

و پیرامون آسیب دوم بیان می‌دارند:

انقلاب یک دوره است؛ انقلاب یک حرکت مستمر است.^۲ در مجموعه انقلاب، از اول انقلاب یک تفکر غلطی وجود داشت و آن این بود که انقلاب تا وقت تشکیل نظام است... این تفکر، غلط است.^۳

۵-۱-۲- نقشه راه

مقام معظم رهبری در بیاناتی نقشه راه و گام‌های رسیدن به اهداف انقلاب را چنین

بیان می‌فرمایند:

ما می‌خواهیم آن نظامی، آن تشکیلاتی و آن حکومتی را که بتوان این هدف‌ها را در آن محقق کرد، به وجود آوریم، شروع از انقلاب اسلامی است... انقلاب یعنی دگرگونی بنیادی... این قدم اول است. انقلاب که تحقق پیدا کرد، بلافاصله بعد از آن، تحقق نظام اسلامی است... بعد از آنکه نظام اسلامی پیش آمد، نوبت به تشکیل دولت اسلامی به معنای حقیقی می‌رسد؛ یا به تعبیر روشن‌تر، تشکیل منش و روش دولتمردان یعنی ماها به گونه اسلامی... مرحله چهارم که بعد از این است کشور اسلامی است... از این مرحله که عبور کنیم، بعد از آن، دنیای اسلامی (تمدن اسلامی) است. از کشور اسلامی می‌شود دنیای اسلامی درست کرد. الگو که درست شد، نظایرش در دنیا به وجود می‌آید.^۴

۱. جلسه پرسش و پاسخ جوانان به مناسبت روز انقلاب اسلامی و جوانان ۱۳۷۷/۱۱/۱۳

۲. همان.

۳. بیانات در دیدار با دانشجویان، ۱۳۹۷/۳/۷.

۴. بیانات در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۹/۰۹/۱۲.

مطلب فوق بارها در سخنرانی‌های مختلف توسط ایشان تکرار گردیده و بر اهمیت آن تأکید فرموده‌اند.

۵-۲- مرحله فعلی، دولت اسلامی

اکنون که نقشه راه و مراحل تحقق اهداف انقلاب اسلامی تبیین شد مهم‌ترین سؤال در این باب این است که اکنون در چه مرحله‌ای هستیم. مقام معظم رهبری در تبیین مرحله کنونی از انقلاب اسلامی و اهمیت آن چنین می‌فرمایند:

«ما در کدام مرحله‌ایم؟ ما در مرحلهٔ سوّمیم (دولت اسلامی)؛ ما هنوز به کشور اسلامی نرسیده‌ایم. هیچ‌کس نمی‌تواند ادّعا کند که کشور ما اسلامی است. ما یک نظام اسلامی را طراحی و پایه‌ریزی کردیم. ما، یعنی همان‌هایی که کردند و الآن یک نظام اسلامی داریم که اصولش هم مشخص و مبنای حکومت در آنجا معلوم است. مشخص است که مسئولان چگونه باید باشند. قوای سه‌گانه وظایفشان معین است. وظایفی که دولت‌ها دارند، مشخص و معلوم است؛ اما نمی‌توانیم ادّعا کنیم که ما یک دولت اسلامی هستیم»^۱.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نتیجه‌گیری

انقلاب اسلامی ایران با رهبری امام خمینی ره و همراهی توده مردم مؤمن و مسلمان در سال ۱۳۵۷ با سرنگونی رژیم نامشروع طاغوت به پیروزی رسید. این انقلاب باهدف ایجاد جامعه اسلامی و عادلانه به‌منظور ایجاد بستری جهت رشد و کمال انسانی به بالاترین کمالات معنوی باید بر اساس نقشه راه دقیقی که توسط رهبری تبیین می‌گردد به‌سوی اهداف خود حرکت نماید که مرحله پیروزی انقلاب و سرنگونی حکومت طاغوت درواقع مرحله اول از مراحل پنج‌گانه فرایند اهداف انقلاب اسلامی است که با عبور از این مرحله و نیز مرحله نظام‌سازی اکنون در مرحله تشکیل دولت اسلامی می‌باشد.

اهمیت مرحله دولت‌سازی از آنجایی است که عدم عبور از این مرحله درواقع یعنی توقف جریان عظیم انقلاب اسلامی به‌سوی اهداف متعالی‌اش. کاملاً واضح است در صورت ایجاد وقفه و عدم حرکت انقلاب اسلامی به‌سوی اهداف خود در این مرحله، شاهد وقوع خطراتی هستیم که پیش‌ازاین انقلاب‌های دیگر کم‌وبیش در معرض آن قرارگرفته و به سکون و توقف و یا درنهایت ارتجاع و انحراف و فروپاشی کشیده شده‌اند.

فهرست منابع

۱. قرآن کریم.
۲. سایت <https://farsi.khamenei.ir/>.
۳. الموسوی الخمینی، سید روح‌الله، صحیفه امام، مجموعه رهنمودهای امام خمینی، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)، تهران.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی